

ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТІВ-ІНТЕРНІВ

Артюх Т.О., Зарічкова М.В.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

uef-ipksf@nuph.edu.ua

Вступ. Затвердження Положення про інтернатуру № 1254 від 22 червня 2021 року визначило тривалість освітньої частини інтернатури в три місяці за один рік навчання. Це стало передумовою для оновлення програми підготовки фармацевтів – інтернів, яка внесла суттєві зміни не лише у змістовну частину освітніх компонентів, змінила їх кількість та вагомість через перерозподіл годин на їх вивчення та певні види занять, але й передбачала найголовніше – реалізацію компетентнісного підходу через забезпечення набуття фармацевтами/провізорами-інтернами компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації фармацевта/провізора-спеціаліста, які ґрунтуються на академічній доброчесності, медичній і фармацевтичній етиці та деонтології, доказовій медицині.

На реалізацію цих кардинально важливих змін у сфері післядипломної підготовки фармацевтів -інтернів значно вплинули lockdown в Україні та система обмежувальних заходів з метою стримання поширення захворюваності Covid-19 протягом 2020 – 2022 рр та військова агресія 2022-2023 рр., які унеможливили або значно обмежили можливості очної підготовки фармацевтів-інтернів, особливо зважаючи на близькість розташування Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації (ІПКСФ) НФаУ м. Харкова до кордонів країни-агресора. Такі кризові обставини змусили колектив науково-педагогічних працівників кафедри управління та економіки фармації ІПКСФ НФаУ здійснити пошук радикально нових та більш дієвих педагогічних інструментів для підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки фармацевтів/провізорів-інтернів, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом з метою присвоєння звання «фармацевт/провізор-спеціаліст» через впровадження елементів дистанційних технологій для проведення лекцій, семінарських та

практичних занять. Одним із таких новітніх напрямків стала фасилітація (від англ. *Facilitation* — допомога, полегшення, сприяння) освітнього процесу, інструменти якої дозволяють реалізувати усі цілі підготовки фармацевтів-інтернів в умовах викликів сучасності - поширення захворюваності Covid-19 та військовий стан у країні за вимогами компетентнісного підходу нової програми.

Саме тому активне впровадження практичних інструментів фасилітації для організації проходження освітньої компоненти «Управління та економіка фармації» очної частини підготовки в інтернатурі зі спеціальності «Фармація», які б сприяли спільній активній взаємодії фармацевтів-інтернів та їх залученості в освітній процес, є актуальним.

Мета. Аналіз досвіду застосування інструментів фасилітації в освітньому процесі проходження освітньої компоненти «Управління та економіка фармації» очної частини підготовки в інтернатурі зі спеціальності «Фармація» в сфері післядипломної освіти та висвітлення досвіду науково-педагогічних працівників кафедри «Управління та економіки фармації» Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації НФаУ щодо фасилітації освітнього процесу фармацевтів-інтернів в умовах військового часу.

Методики дослідження. Для досягнення поставленої мети були здійснено педагогічний експеримент та використано для дослідження наступні методи: інформаційно-логічний аналіз, порівняння, аналіз наукової літератури та нормативної документації, методи спостереження та збору даних (вибіркове спостереження, опитування).

Результати досліджень. Оскільки основною метою нової програми підготовки в інтернатурі є набуття нових та розвиток набутих на додипломному рівні компетентностей фармацевтів-інтернів, то для проведення ефективних семінарських та практичних занять в онлайн-форматі під час проходження освітньої компоненти «Управління та економіка фармації» очної частини підготовки в інтернатурі зі спеціальності «Фармація» викладачами кафедри створювався фасилітаційний простір, який дозволяв фармацевтам-інтернам не

пасивно отримувати знання, а здійснювати певний самостійний пошук вирішення проблемних питань, зумовлених викликами сьогодення, особливо на які на сьогодні не існує готової однозначної відповіді, в кооперації та тісній взаємодії в колі своїх колег за підтримки викладача-фасилітатора.

Відповідно до мети заняття викладач фасилітатор міг відігравати роль як стороннього експерта – спостерігача, який лише слідкує за виконанням усіма учасникам правил, прийнятих для обговорення, так і певного лідера – керівника, який спрямовує пошук рішень та визначає можливість альтернатив. Проте, яку б роль на занятті не грав фасилітатор, він завжди бути нейтральним, а саме не висловлював свою точку зору, а тільки фіксував ідеї інших, допомагав і полегшував дискусію. Це дозволило реалізувати одну з основних функцій викладача-фасилітатора, а саме - потребу у залученні усіх фармацевтів-інтернів певної групи до участі в обговоренні. Адже за традиційних методів навчання, як правило, лише лідери групи, які мають впевнену позицію, проявляють свою активність на занятті, не дозволяючи іншим учасникам проявити себе через применшення важливості та цінності їх пропозицій. Фасилітація дозволяла створювати комфортні умови на заняттях для виключення «внутрішнього цензора» у фармацевтів-інтернів та можливостей без остраху через помилковість своїх рішень та невпевненість у власних знаннях чи вміннях висловлювати свої власні думки. Крім того, викладач-фасилітатор на заняттях стимулював пошук та прийняття обоприятних рішень для всіх учасників групи без визначення тих, хто виграв чи програв, пошук компромісних варіантів, висловлених не лише лідерами серед фармацевтів-інтернів, сприяв взаєморозумінню між учасникам групи та фіксації не лише власної позиції окремих лідерів, культивував почуття загальної відповідальності за прийняті рішення.

Висновки. Фасилітація освітнього процесу є актуальним напрямком підготовки фармацевтів-інтернів, що підтверджується позитивним відгуком, отриманим через зворотній зв'язок після проходження освітньої компоненти «Управління та економіка фармації» фармацевтами-інтернами, та потребує подальшого пошуку інструментів для впровадження в післядипломну освіту.